

Sygn. akt I ACa 926/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Mariola Głowacka
Sędziowie:	SA Ewa Staniszevska SA Marek Górecki (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Kinga Kwiatkowska

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2012 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa**

w W.

przeciwko **A. K. i D. K.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 21 czerwca 2012 r., sygn. akt I C 54/12

oddala apelację.

Ewa Staniszevska Mariola Głowacka Marek Górecki

UZASADNIENIE

Powodowa Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W., w pozwie skierowanym przeciwko A. K. i D. K., domagała się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla, zobowiązującego pozwanych do zapłaty na rzecz powoda solidarnie kwoty 83.754,03 zł, w tym kwoty 50.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7 grudnia 2010 r., zaś kwoty 33.754,03 z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia od pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Nakazem zapłaty z dnia 30 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze uwzględnił żądanie pozwu w całości.

W zarzutach od tego nakazu pozwani wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze uchylił w całości nakaz zapłaty z dnia 30 grudnia 2011 r., powództwo oddalił i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Podstawą tego orzeczenia były następujące ustalenia faktyczne:

Pozwani są właścicielami gospodarstwa rolnego w miejscowości J., gmina B., które prowadzą od 9 lutego 2004 r.

W dniu 4 lutego 2005 r. pozwana zawarła z powodem umowę nr (...) o dofinansowanie realizacji projektu „Ułatwienie startu młodym rolnikom”. Umowa określała prawa i obowiązki stron wynikające z przyznania przez powoda na rzecz pozwanej pomocy w ramach Programu i Uzupelnienia Programu w zakresie 1) priorytetu: „Wspierania zmian i dostosowań w sektorze rolno-żywnościowym” i 2) działania „Ułatwienie startu młodym rolnikom”. Na mocy tej umowy powód udzielił pozwanej pomocy w wysokości 50.000 zł. Jednocześnie pozwana zobowiązała się wypełnienia zobowiązań określonych w Programie i Uzupelnieniu Programu w tym m.in. do uzupelnienia wykształcenia w celu spełnienia wymogu dotyczącego kwalifikacji zawodowych oraz złożenia w oddziale regionalnym powoda dokumentów potwierdzających wypełnienie tego zobowiązania przed upływem 5 lat od rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego (kopii dokumentu poświadczającego wykształcenie), a to pod rygorem zwrotu udzielonej pomocy z odsetkami liczoną jak dla zaległości podatkowych od dnia udzielenia pomocy – w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania do zapłaty.

Osoba, która odpowiadała za przygotowanie z ramienia powoda umowy dla pozwanej nie wytłumaczyła jej warunków umowy. Jako zabezpieczenie należytego wykonania umowy, pozwani jako wystawcy wręczyli powodowi weksel in blanco i deklarację wekslową. W jej treści pozwani oświadczyli, że powód ma prawo wypełnić weksel w każdym czasie w przypadku niedotrzymania przez nich terminu spłaty zobowiązania wobec powoda na sumę całkowitego zobowiązania wynikającego z opisaney umowy, łącznie z odsetkami, prowizjami i wszelkimi opłatami.

W dniu 24 marca 2005 r. pozwana otrzymała od powoda przelewem kwotę 50.000 zł ze środków budżetu państwa i 37.500 zł z publicznych środków wspólnotowych. Pieniądze te zainwestowała w produkcję rolną.

Pozwana planowała – dla wywiązania się z obowiązku doksztalcenia – podjąć naukę w Zespole Szkół (...)w K. – ze względu na jego dostępność, dojazd, konieczność łączenia nauki z pracą, prowadzeniem gospodarstwa rolnego i wychowywaniem dzieci. Naukę podjęła we wrześniu 2006 r., gdyż w 2005 r. nie było naboru. Ukończenie nauki planowała na kwiecień 2009 r.

W dniu 18 października 2005 r. powód wystosował do pozwanej pismo z prośbą o poinformowanie jakie podjęła działania w celu uzupelnienia wykształcenia, a w piśmie z dnia 3 grudnia 2008 r. wezwał ją do przedłożenia dokumentu potwierdzającego wykonania zobowiązania w tym zakresie do dnia 8 lutego 2009 r.

W odpowiedzi pozwana poinformowała, że ukończy szkołę w kwietniu 2009 r. W piśmie z dnia 8 stycznia 2009 r. powód wskazał, że przedłużenie terminu na wykonanie zobowiązania może nastąpić tylko na skutek siły wyższej.

Pozwana nie miała możliwości ukończenia szkoły w K. do 9 lutego 2009 r. gdyż kalendarz roku szkolnego 2008/2009 przewidywał zakończenie zajęć edukacyjnych 24 kwietnia 2009 r.

W piśmie z dnia 28 kwietnia 2009 r. powódka poinformowała o zakończeniu edukacji i przesłała powodowi świadectwo ukończenia szkoły.

W piśmie z dnia 19 listopada 2010 r. powód wezwał pozwaną do stawienia się w dniu 6 grudnia 2010 r. w (...) Oddziale Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Z. w celu zapłaty sumy wekslowej w kwocie 83.754,03 zł.

Na gruncie ustalonych okoliczności faktycznych Sąd Okręgowy uznał powództwo za bezzasadne.

Pozwani skutecznie wykazali zarzuty oparte na stosunku podstawowym i na tej podstawie podważyli istnienie zobowiązania wekslowego. W szczególności wykazali, że żądanie pozwu jest sprzeczne z zasadami współzycia

społecznego i jako takie nie podlega ochronie. Tym samym po stronie pozwanych nie powstał obowiązek zwrotu jakichkolwiek sum pieniężnych, których zapłatę zabezpieczał wystawiony weksel.

Jakkolwiek pozwana A. K. spóźniła z się z przedłożeniem dokumentów potwierdzających ukończenie szkoły rolniczej to jednak skorzystanie przez powoda z sankcji zapisanej w § 6 umowy z dnia 4 lutego 2005 r. należało uznać, w tym konkretnym przypadku, za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, w tym z zasadą słuszności kontraktowej, zasadą uczciwości obowiązującej w stosunkach cywilnoprawnych, zasadą lojalności wobec kontrahenta, a także z regułą rzetelnego i sprawiedliwego postępowania w stosunkach społecznych. Powód nakładając na pozwaną tak olbrzymią sankcję za niedochowanie terminu wykonania zobowiązania, w ogóle nie przeanalizował, czy faktycznie uchybienie to wypaczało sens udzielonej pomocy i czy automatycznie winno rodzić tak poważne konsekwencje. Powód nie negował okoliczności, że pozwana spóźniła się (zaledwie 2 miesiące) z wypełnieniem zobowiązania z tej przyczyny, że w 2005 r. nie było naboru do Zespołu Szkół (...) w K., nie wziął też pod uwagę, że pozwana ukończyła szkołę rolniczą, spełniając nałożony na nią wymóg. Co ważne powód nawet nie zarzuca w działaniu pozwanej złej woli, czy też celowej chęci niewywiązania się z umowy.

„Ułatwienie startu młodym rolnikom” na gruncie polskim znalazło odbicie w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 września 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004-2006”. System wdrażania przedmiotowego działania określony został w załączniku do Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2004 r. w sprawie uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004-2006” (Uzupełnienie Programu). W świetle tego ostatniego, pomoc może być przyznana rolnikowi, który jest ubezpieczony na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jako prowadzący gospodarstwo rolne oraz posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe tj. wykształcenie wyższe lub średnie rolnicze, zasadnicze zawodowe wykształcenie rolnicze lub tytuł kwalifikacyjny w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i co najmniej 3 letni staż pracy w gospodarstwie rolnym albo wykształcenie wyższe na kierunku innym niż rolniczy i ukończone studia podyplomowe na kierunku związanym z rolnictwem, albo wykształcenie średnie nierolnicze i co najmniej 3 letni staż pracy w gospodarstwie rolnym lub wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe i co najmniej 5-letni staż pracy w gospodarstwie rolnym.

Z tego wynika, że na gruncie prawa krajowego z myślą o rolnikach nieposiadających wykształcenia rolniczego przewidziano możliwość zaliczenia stażu pracy w rolnictwie jako elementu kwalifikacji zawodowych. Tak więc rolnik posiadający odpowiedni staż i wykształcenie nie był zobligowany do uzupełnienia wykształcenia w kierunku rolniczym. Sytuacja taka ma miejsce w niniejszej sprawie. Pozwana w czasie 5 lat od rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego t.j. od 9 lutego 2004 r. posiadała ukończoną szkołę podstawową oraz nabyła pięcioletni staż pracy w gospodarstwie rolnym. Skoro nie spełniała w chwili złożenia wniosku, ani wymogu posiadania wykształcenia rolniczego ani odpowiedniego stażu pracy w gospodarstwie rolnym, to w okresie 5 lat mogła uzupełnić nie tylko wykształcenie, ale też potrzebny staż pracy w gospodarstwie rolnym. Pozwana nie musiała przecież kończyć szkoły średniej, ale jako absolwent szkoły podstawowej mogła uzupełnić wymagania w zakresie odpowiednich kwalifikacji zawodowych przez posiadanie odpowiedniego stażu pracy w gospodarstwie rolnym (5 lat). Pozwana tymczasem zarówno skończyła szkołę średnią oraz w okresie wymaganych 5 lat uzyskała pięcioletni staż pracy w gospodarstwie rolnym. Znamienne jest, że powód w chwili gdy pozwana składała wniosek o dofinansowanie nie poinformował jej o tym, w jaki sposób może uzupełnić braki w zakresie posiadania niezbędnych kwalifikacji zawodowych.

Sąd wskazał nadto, że udzielona pomoc przeznaczona została przez pozwaną zgodnie z celem jakemu miała służyć – została zainwestowana w produkcję rolną. Obciążenie pozwanej sumą ponad 80.000 wymusi na niej sprzedaż gruntów i zaprzestanie produkcji rolniczej. W ten sposób powód, mimo przeznaczenia środków pieniężnych na właściwy cel i uzyskania przez pozwaną wykształcenia rolniczego, poprzez nadużycie przysługującego mu prawa, może doprowadzić pozwanych na skraj bankructwa, a w konsekwencji korzystania przez nich z pomocy państwa w zakresie świadczeń socjalnych.

W tym stanie rzeczy – z powołaniem na art. 5 kc - powództwo oddalono.

W apelacji od tego wyroku powód zarzucił:

- naruszenie art. 5 kc poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że żądanie zwrotu udzielonej pozwanym pomocy finansowej wraz z odsetkami jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego,
- naruszenie art. 354 § 1 kc w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 w zw. z art. 8 ust. 1 i 37 ust. 4 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 817/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania Rozporządzenia Rady nr 1257/1999 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z (...) Funduszu (...) ((...)) i w zw. z art. 8 ust. 1 i 37 ust. 4 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1257/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z (...) Funduszu (...) ((...)) oraz zmieniającego i uchylającego niektóre rozporządzenia wraz z przepisami wykonawczymi i pkt 5.5 załącznika do Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2004 r. w sprawie „Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004-2006” w zw. z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 września 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004-2006” oraz w zw. z § 5 ust. 1 pkt 9 i 10 umowy o dofinansowanie projektu poprzez błędną wykładnię i uznanie, że pozwana, która w dniu złożenia wniosku nie posiadała odpowiednich kwalifikacji zawodowych (ani odpowiedniego wykształcenia, ani odpowiedniego stażu pracy w gospodarstwie rolnym) spełniła w okresie 5 lat od rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego wymóg uzyskania odpowiednich kwalifikacji zawodowych poprzez uzyskanie wykształcenia wyższego nierolniczego i nabycie co najmniej 3 letniego stażu w gospodarstwie rolnym.
- naruszenie art. 233 kpc w zw. z § 6 ust. 1 pkt 3 i w zw. z § 5 ust. 1 pkt 9 i 10 umowy o dofinansowanie projektu poprzez błędne przyjęcie, że nie doszło do naruszenia przez pozwaną warunków tej umowy.

Wskazując na te zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i utrzymanie w całości mocy nakazu zapłaty z dnia 30 grudnia 2011 r., ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwot 83.754,03 zł, w tym kwotę 50.000 zł z ustawowymi odsetkami od 7 grudnia 2010 r., zaś kwotę 33.754,03 z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a to wraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego. Ewentualnie wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Skarżący wniósł nadto o zasądzenie od pozwanych kosztów postępowania w obu instancjach według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwani wnieśli o jej odrzucenie, względnie oddalenie oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie. Ustalenia faktyczne Sądu I instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny je w pełni podziela i przyjmuje jako swoje własne.

Jeśli chodzi o zarzuty zawarte w apelacji, to racje ma powód kwestionując błędne uznanie przez Sąd Okręgowy, iż do wykonania umowy przez pozwaną wystarczyło posiadanie wykształcenia podstawowego lub zasadniczego zawodowego i co najmniej 5-letni staż pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd Okręgowy prawidłowo wskazał w rozważaniach prawnych, jakie akty prawne znajdują w sprawie zastosowanie. Błędnie je jednak zinterpretował. W § 5 umowy stron wskazano, że pozwana zobowiązuje się do wypełnienia zobowiązań określonych w Sektorowym Programie Operacyjnym „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”, stanowiący załącznik do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 września 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006” oraz w Uzupełnieniu Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju

Wsi z dnia 8 września 2004 r. w sprawie Uzupelnienia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”. Do wskazanych w umowie obowiązków wynikających z ww aktów prawnych, należało m.in. uzupelnienie wykształcenia w celu spełnienia wymogu dotyczącego kwalifikacji zawodowych w przypadku, gdy wymóg ten nie był spełniony w dniu złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu (§ 5 ust. 1 pkt.9).

Jest niesporne, że pozwana w terminie określonym w umowie (przed upływem 5 lat od rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego) nie uzupelniała wykształcenia rolniczego w sposób zgodny z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2004 r. w sprawie Uzupelnienia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”, że w dacie zawarcia tej umowy nie posiadała wymaganego stażu w zakresie prowadzenia gospodarstwa rolnego. Braki te – jak trafnie wskazuje się w apelacji – nie mogły zostać uzupelnione przez nabycie odpowiedniego stażu pracy w gospodarstwie w trakcie trwania umowy. Zgodnie z wymienionymi rozporządzeniami, staż pracy w gospodarstwie miał znaczenie jedynie przy ocenie uprawnień w chwili przyznania pomocy. Po podpisaniu umowy uzupelnienie wykształcenia mogło nastąpić tylko poprzez uzyskanie formalnych kwalifikacji wymienionych w załączniku nr 2.

Odmierna interpretacja, przyjęta przez Sąd Okręgowy, prowadzi do nielogicznych wniosków. W każdym przypadku wystarczające byłoby bowiem prowadzenie gospodarstwa rolnego. Po upływie pięciu lat od chwili uzyskania pomocy, każdy rolnik miał bowiem za sobą pięcioletni staż pracy w gospodarstwie rolnym. Wymaganie uzupelnienia wykształcenia dotyczyłoby zatem wyłącznie osób, które nie miały nawet wykształcenia podstawowego, co w obecnych realiach jest niespotykane. Wszelkie zobowiązania się do uzupelnienia wykształcenia, w jakikolwiek sposób poza zdobyciem wykształcenia podstawowego, pozbawione by zatem były praktycznego sensu.

Nie zasługiwał natomiast na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 233 § 1 kc.

Naruszenie tego przepisu może polegać jedynie na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów, tj dokonanie tej oceny niezgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego lub popełnienie błędów faktycznych.

Takich uchybień w apelacji nie wskazano.

Naruszenie art. 233 § 1 kpc nie może też nastąpić „w związku” z postanowieniami umowy stron. Natomiast kwestią prawa materialnego jest ocena, czy doszło do należytego wykonania umowy. Istota sporu sprowadzała się w zasadzie do rozstrzygnięcia, czy żądanie powoda jest sprzeczne w zasadami współżycia społecznego (art. 5 kc).

Nie ulega bowiem wątpliwości, iż pozwana w okresie pięciu lat od dnia rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego (tj. od dnia 9.02.04 r.) nie wykonała wynikającego z umowy obowiązku uzupelnienia wykształcenia. Termin pięcioletni minął 9.02.2009 roku.

Sąd Okręgowy uznał jednak, że żądanie powoda jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 5 kc).

Sąd Apelacyjny akceptuje w pełni to stanowisko, a zarzuty powoda zawarte w apelacji i kwestionujące to stanowisko, nie mogły odnieść zamierzonego rezultatu.

Na wstępie należy zauważyć, że klauzule generalne – społeczno – gospodarczego przeznaczenia prawa i zasad współżycia społecznego – ujęte w art. 5 kc służą łagodzeniu rygoryzmu prawnego przepisów prawnych i dostosowania ich do potrzeb życia tj. konkretnych okoliczności faktycznych.

Treść zasad współżycia społecznego nie jest zdefiniowana. Należy jednak przyjąć, że odwołanie się do zasad współżycia społecznego oznacza odwołanie się do idei słuszności w prawie.

Ocena, czy uwzględnianie danego roszczenia byłoby sprzeczne z zasadami współzycia społecznego należy do sądu, który uwzględniając całokształt okoliczności konkretnej sprawy, powinien się kierować własnym poczuciem sprawiedliwości.

Generalnie można stwierdzić, że uwzględnienie przysługującego powodowi roszczenia byłoby sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, gdyby nie dało się pogodzić z poczuciem sprawiedliwości i słuszności.

W ocenie Sądu Apelacyjnego taka właśnie sytuacja zachodzi w rozpoznawanej sprawie. Co prawda powód dochodząc niniejszego roszczenia realizuje swe uprawnienia z umowy, znajdujące swe oparcie w przepisach, jednakże wzięć należy też pod uwagę okoliczności dotyczące pozwanych, które to okoliczności powinny być brane pod uwagę przy ocenie zasadności powództwa w świetle art. 5 kc (por. orzeczenie SN z 13.08.1997, I CKN 213/97, niepubl.).

Pozwana ostatecznie uzupełniła wykształcenie, spóźniając się jedynie niewiele ponad półtora miesiąca w stosunku do terminu w którym winna to wykształcenie uzupełnić.

Spóźnienie to wynikało w pewnym sensie z przyczyn od niej niezależnych, gdyż w szkole w której zamierzała podjąć naukę we wrześniu 2005 roku nie było naboru i naukę podjęła we wrześniu 2006 roku.

Co prawda mogła podjąć naukę już we wrześniu 2005 roku w innej szkole na terenie kraju, jednakże powodowałyby to dezorganizację jej życia, kłopotliwe dojazdy i konieczność noclegów poza domem oraz dodatkowe koszty. Byłoby to nie do pogodzenia z prowadzeniem gospodarstwa domowego, rolnego i wychowaniem dzieci.

Istniały także inne formy zdobycia wykształcenia, o których powód pisze w apelacji, jednakże pozwana nie była o nich poinformowana.

Trudno zaś od niej wymagać znajomości przepisów o systemie oświaty, z których to przepisów wynikają te możliwości.

Pozwana pozostała wszystkie postanowienia umowy wypełniła, co jest bezsporne.

Przyznana pomoc wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, zainwestowała w prowadzone wraz z mężem gospodarstwo rolne.

W tej sytuacji uwzględnienie roszczenia w ocenie Sądu Apelacyjnego klóciłoby się z poczuciem sprawiedliwości i słuszności.

Pozwanej nie sposób przypisać celowego działania w celu niewykonania obowiązku umownego. Zwrócić też należy uwagę, że powód nie poniósł z tego tytułu żadnej szkody.

Słusznie też podnoszą pozwani, że uwzględnienie roszczenia doprowadziłoby w istocie do sytuacji, że pozwani chcąc zrealizować zasądzone roszczenie musieliby sprzedać prowadzone gospodarstwo rolne, gdyż nie posiadają innych składników majątkowych pozwalających na spełnienie zasądzonego świadczenia.

Spowodowałyby to, że udzielona pozwanej pomoc mająca ułatwić start młodym rolnikom, doprowadziłaby w końcowym efekcie do zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej.

Taka zaś sytuacja stałaby w jaskrawej sprzeczności z celem zawartej umowy którym było ułatwienie startu młodym rolnikom.

W związku z powyższym uwzględnienie powództwa nie dałoby się pogodzić z poczuciem sprawiedliwości i słuszności.

Przemawia to za uznaniem, iż w tym konkretnym przypadku i okolicznościach danej sprawy uchybienie przez pozwaną terminowi do uzupełnienia wykształcenia, pociągnęłoby dla pozwanych nieproporcjonalne konsekwencje w stosunku do wagi uchybienia.

W konsekwencji słusznie uznał Sąd I instancji, iż uwzględnieniu powództwa sprzeciwiają się zasady współzycia społecznego (art. 5 kc).

Biorąc powyższe pod uwagę, apelacja powoda jako bezzasadna podlegała oddaleniu – art. 385 kpc.

Ewa Staniszevska Marek Górecki Mariola Głowacka